

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

24 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Karol Weitz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 kwietnia 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 27 kwietnia 2022 r., I ACa 903/21,
w sprawie z powództwa M.D.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwaną,
pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

Grzegorz Misiurek

Paweł Grzegorzcyk

Karol Weitz

(K.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w pkt I zasądził od pozwanej Bank Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki M.D. kwotę 237 286,86 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 235 039,36 zł od dnia 11 listopada 2020 r., od kwoty 2247,50 zł od dnia 22 grudnia 2020 r.; w pkt II oddalił powództwo w pozostałym zakresie; w pkt III orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że w 2007 r. powódka była zainteresowana kredytem w związku z zakupem mieszkania. Powódka udała się do Bank.1 S.A. Pracownik banku przedstawił propozycje i wskazał, że kredyt we frankach szwajcarskich (CHF) jest korzystniejszy, że powódka zaoszczędzi większą kwotę przy spłacie, a koszty kredytu będą mniejsze niż kredytu w złotych. Powódka nie została szczegółowo poinformowana o ryzyku walutowym; zapewniono ją o stabilności CHF. Powódka miała świadomość zmienności kursu CHF, ale nie była poinformowana o rzeczywistym ryzyku związanym z kredytem powiązanym z walutą obcą.

Do zawarcia umowy między powódką a Bank.1 S.A. - poprzednikiem prawnym pozwanej - doszło w dniu 18 grudnia 2007 r. W umowie wskazano, że kredyt udzielony jest w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 59 620,95 CHF z przeznaczeniem na finansowanie części kosztów nabycia nieruchomości. Okres kredytowania trwał do dnia 14 grudnia 2022 r. Spłata miała nastąpić w 180 ratach kapitałowo-odsetkowych malejących, zgodnie z harmonogramem spłat. W § 1 ust. 2 i 3 Części Ogólnej Umowy ustalono, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej kwota kredytu w złotych zostanie określona przez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z tabelą kursów pozwanej w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Ryzyko związane ze zmianą kursu waluty miała ponosić powódka. Do przeliczenia wysokości rat miał mieć zastosowanie kurs sprzedaży według tabeli kursów w dniu spłaty w momencie dokonywania przeliczeń.

W dniu 19 grudnia 2007 r. powódka złożyła wniosek o wypłatę kredytu, a w dniu 20 grudnia 2007 r. dokonano wypłaty kwoty 124 000 zł. Łączna kwota rat uiszczonych przez powódkę do dnia 24 lipca 2020 r. wyniosła 235 039,39 zł. Nadto powódka uiściła kwotę 2247,50 zł z tytułu prowizji.

Pismem z dnia 30 października 2020 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 235 039,36 zł w terminie 7 dni w związku z zawarciem w umowie klauzul abuzywnych i nieważnością umowy będącą konsekwencją tych abuzywnych postanowień.

Dokonując prawnej oceny żądania Sąd Okręgowy podzielił stanowisko powódki, że zawarte w umowie kredytu postanowienia okazały się abuzywne, a tym samym nie można uznać ich za wiążące. W realiach sprawy prowadzi to, zdaniem Sądu, do nieważności umowy kredytu, zgodnie z zapatrywaniem powódki, ponieważ kwestionowane postanowienia umowne określają główne świadczenia stron i bez nich nie można mówić o wykonaniu umowy. Bezskuteczność tych postanowień prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu denominacji i różnic kursów walutowych, ale również, pośrednio, do zaniknięcia ryzyka kursowego, stanowiącego o istocie łączącego strony stosunku prawnego.

W konsekwencji, skoro umowa kredytu okazała się nieważna, Sąd Okręgowy uznał za zasadne żądanie zwrotu spełnionych przez powódkę świadczeń jako nienależnych.

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2022 r., na skutek apelacji pozwanej, Sąd Apelacyjny w Szczecinie, w pkt I oddalił apelację i w pkt II orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy, jak również ich ocenę prawną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy zasadnie zakwalifikował roszczenie objęte pozwem, słusznie przyjmując, że zawarte w umowie klauzule waloryzacyjne kształtowały prawa i obowiązki powódki, jako konsumenta, w sposób rażąco sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jej interesy, co powodowało konieczność uznania ich za niedozwolone. Zauważył, że zasadnicza część argumentacji pozwanej nie uwzględnia w ogóle wzorca oceny tego rodzaju klauzul umownych ukształtowanego w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Sądu Najwyższego na podstawie art. 385¹ i n. k.c. w kontekście normatywnym tworzonym przez dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE

L 95, s. 29, dalej - „dyrektywa 93/13”). Sąd Apelacyjny doszedł również do przekonania, że Sąd Okręgowy trafnie określił materialnoprawne skutki abuzywności postanowień umownych. Za bezzasadne uznał tym samym zarzuty związane z naruszeniem art. 385¹ k.c., powiązane z naruszeniem innych przepisów prawa materialnego, które miałyby przemawiać za utrzymaniem w mocy umowy kredytu pozbawionej niedozwolonych klauzul.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucając naruszenie art. 227 w związku z art. 233 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c.; art. 380 w związku z art. 227 w związku z art. 235² § 1 pkt 2 i 5 i art. 278 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; art. 385¹ § 2 k.c.; art. 358 § 1 i 2 w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 stycznia 2009 r.; art. 385¹ § 1 oraz art. 385² k.c.; art. 385¹ § 2 oraz art. 385² k.c.; art. 385¹ § 2 w związku z art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2026, poz. 38, dalej - „pr. bank.”), art. 354 § 1 i 2 k.c. oraz art. 69 ust. 3 pr. bank., art. 4 i art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r., poz. 984) w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 w związku z art. 385² k.c.; art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 189 k.p.c. w związku z art. 5 k.c. oraz art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP, jak również art. 2 i art. 3 TUE; art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 111 ust. 1 pkt 4 pr. bank. oraz art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13 i ust. 2 lit. c załącznika do dyrektywy 93/13, a także art. 385¹ § 1 i 2 w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Formułując zarzuty naruszenia prawa procesowego skarżąca zmierzała do wykazania, że Sąd Apelacyjny bezpodstawnie pominął część materiału dowodowego, dotyczącą twierdzeń faktycznych pozwanej w zakresie udzielenia powódce wymaganych informacji dotyczących ryzyka walutowego. Wywodziła również, że bezpodstawnie pominięto złożony przez nią wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego.

Zgodnie z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka nie tylko na podstawie materiału zebranego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, lecz także w postępowaniu apelacyjnym. Przepis ten przesądza, że sąd drugiej instancji, podobnie jak sąd pierwszej instancji, dysponuje kompetencjami w zakresie gromadzenia materiału procesowego i dokonywania własnych ustaleń faktycznych (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasada prawna) z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, Nr 6, poz. 55). Mając na względzie ogólny, kierunkowy charakter tego przepisu, kasacyjny zarzut jego naruszenia może okazać się skuteczny tylko wtedy, gdy zostanie powiązany z zarzutem naruszenia przepisu prawa procesowego dotyczącego konkretnych reguł postępowania apelacyjnego, z wyłączeniem jednak przepisów objętych zakazem wynikającym z art. 398³ § 3 k.p.c. Odstępstwo od tej zasady przyjęto w orzecznictwie tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał, że sąd drugiej instancji w istocie pominął część „zebranego materiału”. Pominięcie takie nie może być jednak utożsamiane z błędą w ocenie skarżącego oceną dowodów, a w konsekwencji niepoczynieniem przez sąd na ich podstawie ustaleń oczekiwanych przez skarżącego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 2018 r., I CSK 556/17 i z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 865/22, OSNC-ZD 2024, nr C, poz. 32 oraz powołana tam judykatura).

W okolicznościach sprawy pozwana zarzucała nie tyle pominięcie określonego fragmentu materiału dowodowego, lecz zmierzając do podważenia oceny określonych dowodów, w tym dowodów osobowych i zakwestionowania poczynionych na ich podstawie ustaleń faktycznych, co w postępowaniu kasacyjnym jest wykluczone (art. 398³ § 3 w związku z art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie uprawniała do przyjęcia, jakoby Sąd Apelacyjny pominął wskazywane w skardze dowody; nie uznał ich natomiast za dostateczne do poczynienia oczekiwanych przez pozwaną ustaleń co do treści i zakresu udzielonych powódce informacji, co pozwana usiłowała zakwestionować w skardze kasacyjnej. O takim ukierunkowaniu rozważanych zarzutów świadczyły m.in. wywody skargi, w których pozwana wytykała, że ze złożonych do akt dokumentów należało wyciągnąć wnioski przeciwne dokonany ustaleniom faktycznym, względnie, że brak racjonalnego uzasadnienia dla odmowy przyznania mocy dowodowej

przeprowadzonemu w sprawie dowodowi z zeznań świadka. Polemika taka – na etapie postępowania kasacyjnego – nie mogła jednak okazać się skuteczna.

Na uwzględnienie nie zasługiwały również zarzuty dotyczące oddalenia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, który miał zmierzać do udzielenia Sądowi informacji specjalnych w zakresie – jak podnosiła pozwana – oceny rynkowego charakteru kursów kupna i sprzedaży CHF, w tym odpowiedzi na pytanie, czy kursy stosowane przez pozwaną odbiegały w rażącym stopniu od publikowanych przez inne banki komercyjne. Jak wielokrotnie wskazywano w judykaturze, o abuzywności postanowienia umownego decydują bowiem okoliczności z chwili zawarcia umowy, a zdarzenia po jej zawarciu, w tym faktyczny sposób wykonywania przez przedsiębiorcę abuzywnego postanowienia, nie mają w tej mierze znaczenia (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019 nr 1, poz. 2).

Dodać również trzeba, że to, iż rzeczywistą swobodę pozwanej w zakresie kształtowania kursu CHF faktycznie ograniczały uwarunkowania rynkowe nie oznacza, iż postanowienia przeliczeniowe odsyłające do kursu tabelarycznego banku należy uznać za dozwolone. O ile bowiem uwarunkowania te pozwalały zapobiegać drastycznym odstępstwom od kursów stosowanych w praktyce bankowej, względnie kursu średniego NBP, o tyle pozwalały kredytodawcy na wieloletnie czerpanie korzyści, które w istocie nie miały żadnego uzasadnienia w świetle waloryzacyjnego charakteru postanowień umownych wiążących saldo kredytu i wysokość rat z CHF, a których rozmiar zależał od decyzji i polityki finansowej pozwanej (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22 i powołane tam orzecznictwo). Twierdzenia, do których zmierzał rozważany wniosek dowodowy, nie mogły mieć zatem znaczenia dla wyniku postępowania, jego oddalenie należało tym samym uznać za zasadne.

Sformułowane w skardze liczne zarzuty naruszenia prawa materialnego koncentrowały się na dwóch zagadnieniach – po pierwsze, abuzywności zawartych w spornej umowie kredytu postanowień wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do kursu tabelarycznego określonego przez bank – kredytodawcę, w tym dochowaniu przez pozwaną obowiązku informacyjnego wobec powódki jako

konsumenta, po drugie zaś – konsekwencjach tego stanu rzeczy, jeżeli przyjąć, że kwestionowane przez powódkę postanowienia umowy są niedozwolone.

Materia ta była wielokrotnie i wszechstronnie rozważana w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego w kontekście zbliżonych stanów faktycznych związanych ze stosowaniem przez banki w umowach kredytu zawieranych z konsumentami i powiązanych z CHF postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Analiza ta, uwzględniająca szeroki dorobek judykatury Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, doprowadziła do utrwalenia się jednolitych kierunków orzeczniczych, w których przesądzono że: po pierwsze, określenie wysokości należności obciążającej kredytobiorcę w umowie kredytu powiązanej z walutą obcą z odwołaniem do kursu waluty obcej ustalanego jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów jego oznaczania, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z dnia 21 listopada 2023 r., II CSKP 1602/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1753/22, z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, z dnia 11 marca 2025 r., II CSKP 2021/22 i z dnia 6 czerwca 2025 r., II CSKP 2296/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo; w orzecznictwie unijnym zob. zwłaszcza wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18 listopada 2021 r., C-212/20, *M.P. i B.P. przeciwko A*, ECLI:EU:C:2021:934), po drugie – po wyeliminowaniu z umowy kredytu powiązanej z CHF niedozwolonych postanowień określających wysokość należności obciążającej kredytobiorcę z odwołaniem do kursu waluty obcej ustalanego jednostronnie przez bank, utrzymanie umowy w mocy w pozostałym zakresie nie jest możliwe, zarówno w przypadku umów indeksowanych, jak i denominowanych w walucie obcej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z dnia 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z 13 maja

2022 r., II CSKP 293/22, z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 26 dnia stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1753/22, z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22 i z dnia 11 marca 2025 r., II CSKP 2021/22 oraz powołana tam dalsza judykatura).

Ocena prawna spornej umowy kredytu dokonana *in casu* przez Sąd Apelacyjny wpisywała się we wskazane kierunki orzecznicze, a w skardze kasacyjnej nie powołano nowych, nierozważanych dotychczas argumentów, które mogłyby ją podważać, zarówno *in genere*, jak i z uwzględnieniem ustalonych okoliczności sprawy, w której wydano zaskarżony wyrok.

Uzupełniając jedynie – w zakresie konsekwencji abuzywności zakwestionowanych postanowień umownych – należało zaznaczyć, że utrwalone w judykaturze stanowisko wskazujące na upadek umowy jako konsekwencję stwierdzenia abuzywności zawartych w umowie kredytu klauzul przeliczeniowych odnosi się także do umów, w których zobowiązanie opiewało na walutę obcą, a wypłata kredytu, zgodnie z ustaleniami stron, mogła nastąpić i nastąpiła w złotych polskich. Utrzymanie tego rodzaju umowy w mocy przy założeniu jej dalszego wykonywania wyłącznie w walucie obcej zniekształcałoby wolę stron ukierunkowaną od początku na wypłatę kredytu w walucie krajowej i jego opcjonalną obsługę w tej walucie. Odpowiadałoby tym samym uzupełnieniu umowy treścią niezgodnioną przez strony (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22, z dnia 15 września 2023 r., II CSKP 1356/22 i z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1461/22, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2022 r., I CSK 2237/22 i z dnia 30 czerwca 2023 r., I CSK 3468/22 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo). Akcentowana w skardze okoliczność, że powódka od chwili wypłaty kredytu mogła dokonywać spłat bezpośrednio w CHF nie stwarzała natomiast dostatecznej podstawy do uznania, że klauzule przeliczeniowe odsyłające do kursu tabelarycznego określanego przez kredytodawcę nie mają niedozwolonego charakteru (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 września 2023 r., C139/22, *AM i PM przeciwko mBank S.A.*, ECLI:EU:C:2023:692

i wyroki Sądu Najwyższego np. z dnia 21 października 2023 r., II CSKP 820/23 i z dnia 6 czerwca 2025 r., II CSKP 570/23).

W sprawie nie wykazano również, aby spełnione zostały warunki umożliwiające substytucję niedozwolonych klauzul umownych, co zgodnie z ugruntowaną judykaturą wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdyby brak zastąpienia niedozwolonego postanowienia narażał konsumenta, przez upadek umowy w całości, na szczególnie niekorzystne skutki, przy czym za decydujące w tej materii uznaje się zdanie konsumenta. Podejście to opiera się na założeniu, że substytucja abuzywnego postanowienia umownego jest dopuszczalna wtedy, gdy służy ochronie interesów konsumenta, a nie przedsiębiorcy, a zarazem, że konsument, po udzieleniu mu koniecznych informacji o konsekwencjach abuzywności klauzuli i ewentualnego upadku umowy (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56), jest w największym stopniu powołany do tego, aby ocenić, czy upadek umowy jest dla niego niekorzystny, czy też nie, a jego wola w tej materii powinna być respektowana i nie powinna być zastępowana decyzją sądu (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 i z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22 oraz powołane tam orzecznictwo). Jest przy tym oczywiste, że jako zgody na zastąpienie abuzywnego postanowienia umownego nie można traktować zawartego w umowie ogólnego odesłania do przepisów kodeksu cywilnego w zakresie w niej nieuregulowanym.

Utrzymaniu spornej umowy w mocy nie mógł służyć również art. 69 ust. 3 pr. bank. dodany ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, gdyż przepis ten, podobnie jak inne przepisy wprowadzane powołaną ustawą, nie zmierzał do zastąpienia abuzywnych klauzul przeliczeniowych zawartych w umowach kredytu powiązanych z walutą obcą zawartych przed wejściem w życie tej ustawy, względnie sanowania wadliwości takich klauzul i skutków tej wadliwości od chwili zawarcia umowy (*ex tunc*) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2025 r., II CSKP 570/23 i powołane tam dalsze orzecznictwo).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Grzegorz Misiurek

Paweł Grzegorzczak

Karol Weitz

(K.G.)

[SOP]